

tvrdnjom o različitim "karakterističnim psihičkim činjenicama" kod Bugarina i Srbina, pa prvome "saznanje da je čovek dominira nad onim da je Bugarin", a kod drugog je obrnuto, "pre svega je saznanje da je Srbin, a posle da je čovek".

Kako su sve ove vulgarne "karakterologije" nastajale u senci sasvim konkretnih političkih zbivanja, i navedena knjiga pisana je sa ciljem da odbaci ideju Balkanske federacije jer, po uverenju autora, srpska inteligencija shvata federaciju na Balkanu pod uslovom "da se ujedine svi Sloveni, pa svi da postanu Srbi". Pripisivao je i običnom narodu pesmu koja glasi da "ne mogu istovremeno blistati na Balkanu i kruna Simeona i skiptar cara Dušana", i zaključio da bi nacionalno samoopredeljenje Bugara u Balkanskoj federaciji bilo problematično zbog "šovinizma" Srba i Grka. "Praviti politički savez i federaciju sa čovekom kod koga je umrla ideja jednakosti, a onda i ideja tolerantnosti, znači praviti trgovačko udruženje sa lopovom, sa prestupnikom po prirodi. A kakva je toleracija u Srba i Grka je jasno, posebno za prve, iz činjenice da Srbi i Grci ne trpe kod sebe nikakve katoličke ili protestantske misije". Navodio je primer hodže u Kumanovu koji je silom teran da sa minareta izvikuje "Živeo kralj Petar" i zaključivao, sasvim u skladu sa opštebalkanskom tezom o "turskoj toleranciji", da "Srbi i Grci u svojoj netolerantnosti daleko nadmašuju Turčina" (Tabakov, 1919).

I po Ljubomiru Miletiću, sinovcu Svetozara Miletića, "bez Makedonije bugarski nacionalni napredak ne bi bio osiguran, zato što makedonski Bugari sa svojim jako razvijenim narodnim osećanjem predstavljaju odbrambenu moć za bugarski narod". Tvrdio je da stanovništvo Makedonije "prema najpouzdanijim statistikama iz 1912" iznosi "oko 2.260.000 duša, od čega je 55% bugarsko, 20% tursko, 10% grčko, 10% albansko i 5% raznorodno (vlaško, jevrejsko, cigarsko i dr)". Makedonska narečja su se "izjednačila sa drugim bugarskim narečjima" sa kojima obrazuju "jednu celinu – novobugarski jezik", a to jedinstvo se može objasniti "jednakom opštom osnovom i istim jezikom 'staroslovenskim' slovenobugarskih plemena". Isto kao srpski autori, Miletić je tvrdio da se "nikada makedonski Sloveni nisu dizali da se bore protiv bugarske države", da je prva kulturna delatnost Ćirila i Metodija povezala "makedonske Bugare sa svim bugarskim Slovenima na poluostrvu u jedinstveno nacionalno telo, sazdali su bugarsku narodnost, ustanovljujući i nacionalno ime Bugarin", pa "blagodareći tom književnom ćirilo-metodijevskom jeziku, koji se vidi u najstarijim rukopisima, nazvanim 'starobugarski', može nauka da ustanovi, da su makedonski Sloveni u 9. veku bili deo bugarskih Slovena, iz kojih je proizašao bugarski narod". Miletić je navodio da se procvat starobugarske pismenosti, koji pada u vreme cara Simeona, "iz starobugarske književnosti preneo u Rusiju i u Srbiju", pa je Srbija "ustvari uzela od Bugarske književni jezik i azbuku". Smatrao je da je etnografski centar srpskih plemena u srednjem veku bilo korito Zapadne Morave, tj. "Srpske Morave", za razliku "od istočne Morave, koja nosi istorijsko ime 'Bugarska Morava'", da može da se tvrdi da je do Simeona "bio završen proces bugarskog narodnog ujedinjavanja na celom Balkanskom poluostrvu"; da Sloveni koji su ulazili u sastav bugarske države "već se javljaju preobraćeni kao posebna 'bugarska' narodnost", a "etnografska granica bugarske Makedonije od tog vremena je ocrтана". Tvrdio je da ne samo po jeziku stanovništva, "već i po bugarskim formama mesnih naziva u Moravskoj može danas de se sledi stara etnografska granica Bugarske na zapadu". I Samuilovo carstvo je imalo bugarski "nacionalni karakter", pa ni bogumilstvo, koje naziva "mračnim" učenjem, "nije bilo u stanju da oslabi osećanje narodnog jedinstva među dvema Bugarskama". Kao i srpski autori, i Miletić je brojao godine vladanja u Makedoniji, pa je navodio da je "samo u periodu od 1345. do 1389. Makedonija bila pod srpskom vlašću". Tvrdio je da ni dugotrajno tursko robstvo "nije moglo da uguši u dušama makedonskih Bugara starobugarsku narodnu svest i zato u zori narodnog podizanja vidimo i u Makedoniji, da se budi bugarsko rodoljublje sa velikom snagom". Prema njemu, Prvi svetski rat trebalo je da se završi oslobođenjem Makedonije čije su »stare bugarske tradicije – jezik, karakter, običaji, silni duh koji se ispoljavao i u bezuslovnom rodoljublju", jer je Makedonija "klasična zemlja bugarizma". Verovao je da "to saznanje nosi u grudima svaki istinski sin Bugarske" ali »veliki rat je umesto oslobođenja doneo Makedoniji novo, još teže ropstvo...« (Miletić, 1925). Kao srpski, i bugarski autori su se ljutili na Evropu. Navodilo se da je oslobodilačka ideja kod "makedonskih Bugara" bila "pothranjivana jednom naivnom verom u simpatije hrišćanske Evrope" koja neće dozvoliti da se stradanja Makedonije "produžuju bez kraja", kao i da "bezprimerne žrtve, koje su Makedonci stavili na oltar slobode, nisu tronule humanu Evropu, i sloboda nije došla". Balkanski i Prvi svetski rat "u kojima su makedonski Bugari do kraja revnosno učestvovali" završili su se nečasno za Makedoniju, ali se ipak isticalo da "iz makedonskih pepelišta izdiže se glas: 'sloboda ili smrt'" (Miletić, 1925).

U kontekstu borbe oko Makedonije tvrdilo se, kao i na drugoj strani, da je "srpska teza" o Makedoniji stara tek dvadesetak godina i da je "puštena kao potkrepljenje zavojevačkim stremljenjima Srbije koja je usled okupacije Bosne i Hercegovine od Austro-Ugarske potražila kompenzaciju u Makedoniji". Spajani su Velbužd i ovog puta srpsko "verolomstvo" iz 1330. kada su Srbi pobedili napadajući "na dan primirja", a tvrdilo se i da je slovenski jezik koji se govorio u 9. veku oko Soluna i na koji su Ćirilo i Metodije preveli sveštene knjige, bio "starobugarski ili paleobugarski jezik", pa su "makedonski Sloveni po jeziku činili deo bugarske nacije". Pisalo se da Srbi smatraju Marka za najvećeg narodnog junaka, "sravnjuju ga sa Rolanom" što je "još jedna crta poznate megalomanije tog naroda". Marko je bio "žestok, lukav, samohvalisav i kada je trebalo da se bije, izvanredno plašljiv"; "samo se hvalisao i to je napravilo njegovo ime slavnim u srpskoj epopeji, gde su lažljivi heroji primani sa osobitom ljubavlju". Navodilo se da je "srpska megalomanija" opštepoznata, da oni "veličaju svog cara Dušana i proglašavaju ga svecem" pa se postavljalo pitanje zar to nije isti Dušan koji je ubio oca... (Radev, 1927). Isticalo se da se bugarski jezik "ne razlikuje od sanskrita", da je bugarska narodna mitologije indijska, da su Bugari imali "i pre krštenja svoju pismenost i knjige" (u: Đorđević, 1929), kao i da su braća Miladinovi, kao "Bugari iz Makedonije", odnosno "zapadne Bugarske", bili "izabranici naroda" koji su noseći "u duši sabranu nacionalnu stihiju" razneli je "u duše celog bugarskog naroda" (Braća Miladinovi, 1939).

Slične ideje bile su prisutne i kod elita drugih balkanskih naroda. U propratnom tekstu jedne grčke karte pisalo je da su Albanci po poreklu i elementarnim okolnostima "pravi Grci" što je "dokazano", "ne samo studijom arbanaskog dijalekta, za